

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

«__» _____ 20__ р.

**ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності «Облік та аудит»

за темою:

«Облік та аудит дебіторської заборгованості (на прикладі ФГ «АФ Бургуджі»)»

Виконавець

студентка обліково-економічного факультету
групи _____ 41 _____
Сєкова Дар'я Федорівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н.

(науковий ступінь, вчене звання)

Бойко Ольга Станіславівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2017

АНОТАЦІЯ

випускної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Сскова Дар'я Федорівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

«Облік та аудит дебіторської заборгованості (на прикладі ФГ «АФ Бургуджі»)» (назва
випускної роботи)

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2017 рік

Випускна робота складається з трьох розділів.

У роботі розглядаються проблеми обліку та аудиту дебіторської заборгованості, окреслено основні напрямки вдосконалення методики обліку дебіторської заборгованості. Розглянуто теоретичні основи діючої системи обліку, аналізу і аудиту дебіторської заборгованості на прикладі ФГ «АФ Бургуджі».

Ключові слова дебітори, дебіторська заборгованість, борги, резерв сумнівних боргів.

(3-5 слів або словосполучень)

ABSTRACT

on the research work by

Siekova Daria

(прізвище, ім'я, по батькові на англійській мові)

Accounting and audit of debit debts (in the case of FG «AF Burgudzhi»)»

(назва випускної роботи на англійській мові)

Odessa national economic university

Odessa, 2017

The research work has three sections: The final work consists of three sections.

The paper deals with the problems of accounting and auditing of receivables, outlines the main directions of improving the methodology of accounting for receivables. The theoretical bases of the current system of accounting, analysis and audit of receivables are considered on the example of FG "AF Burgudzhi".

Keywords: Debtors, accounts receivable, debts, reserve of doubtful debts

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ	6
1.1. Економічний зміст, та класифікація дебіторської заборгованості.....	6
1.2. Оцінка дебіторської заборгованості та порядок формування резерву сумнівних боргів	10
1.3. Синтетичний та аналітичний облік дебіторської заборгованості.....	14
1.4. Проблемні питання обліку дебіторської заборгованості	18
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ФГ «АФ БУРГУДЖІ»	23
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика фермерського господарства «АФ Бургуджі»	23
2.2. Організація обліку розрахунків з дебіторами на досліджуваному підприємстві.....	32
2.3. Шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості фермерського господарства «АФ Бургуджі».....	38
РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ	42
3.1. Мета, завдання та джерела аудиту дебіторської заборгованості.....	42
3.2. Проведення аудиторської перевірки на досліджуваному підприємстві.....	45
3.3. Економічний аналіз дебіторської заборгованості на фермерському господарстві «АФ Бургуджі».....	51
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	70

ВСТУП

Актуальність теми. Пріоритетною галуззю економіки України є сільське господарство. Процес його виходу із затяжної системної кризи проходить повільно і з багатьма ускладненнями. Сільськогосподарські підприємства втратили свою стійкість, здатність підтримувати оптимальну пропорційність щодо розвитку свого виробництва, адаптуватися до мінливих умов зовнішнього середовища.

Гострим питанням, яке постає перед суб'єктами господарювання взагалі та сільськогосподарськими підприємствами зокрема, є виникнення та погашення дебіторської заборгованості.

Розрахунки з контрагентами мають динамічний характер, а тому потребують постійного контролю і впливу з боку управлінського персоналу у загальній системі менеджменту підприємства. Ця діяльність нерозривно пов'язана з обробкою великих потоків економічної інформації, яка істотно залежить від ефективності системи обліку на підприємстві. Адже для нормального управління і функціонування потрібна достовірна і своєчасна інформація про стан дебіторської заборгованості, законність, підтвердженість господарських операцій. Отже, облік та контроль дебіторської заборгованості є одним з ключових завдань у вирішенні проблем, що виникають під час поточного управління підприємствами, зокрема з позиції оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю.

Облік дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці має певні відмінності, але основною задачею для всіх обліковців є створення для кожного покупця прийнятних для нього форм розрахунків з метою зменшення заборгованості, здійснення найбільш точної оцінки сумнівних економічних боргів, а також знаходження оптимальних методів управління дебіторською заборгованістю, які б дозволили збільшити доходи підприємства в той же час запобігаючи створенню безнадійних боргів.

Проблемам розвитку теорії і практики бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості присвячено ряд праць зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів: М. Д. Білик, Ф. Ф. Бутинець, І. В. Буфатина, Б. І. Валуєв, С. Ф. Голов,

В. І. Єфіменко, В. М. Костюченко, М. В. Кужельний, В. Г. Лінник, Г. О. Москалюк, В. Я. Плаксієнко, В. В. Сопко.

Разом з тим, вивчення наукових праць та практика господарської діяльності свідчать про те, що деякі з теоретичних положень відносно дебіторської заборгованості є дискусійними, а ряд важливих аспектів їхньої організації, оцінки та методики обліку потребують удосконалення. Правильна організація обліку дебіторської заборгованості, її аналіз й контроль зумовлює актуальність теми випускної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної роботи є вивчення теоретичних основ та діючої системи обліку, аналізу і аудиту дебіторської заборгованості на прикладі фермерського господарства «АФ Бургуджі».

Завданнями дослідження є:

- вивчення теоретичних основ обліку дебіторської заборгованості на підприємстві, принципів її класифікації, нормативно-правових документів, які регулюють облік дебіторської заборгованості в Україні;
- на основі аналізу літературних джерел визначення порядку формування резерву сумнівних боргів;
- встановлення проблемних питань обліку дебіторської заборгованості;
- надання характеристики виробничо-господарської діяльності господарства;
- розгляд документального оформлення дебіторської заборгованості в фермерському господарстві «АФ Бургуджі»;
- вивчення можливих шляхів удосконалення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві «АФ Бургуджі»;
- здійснення аналізу дебіторської заборгованості як показника фінансового стану підприємства;
- розгляд теоретичних та практичних основ аудиту та аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процеси обліку і аудиту дебіторської заборгованості фермерського господарства «АФ Бургуджі», яке

єсамостійно господарюючим суб'єктом, організованим у відповідності з чинним законодавством України, тобто є юридичною особою, займається підприємницькою діяльністю і функціонує на принципах комерційного розрахунку. Предметом дослідження є облік і аудит дебіторської заборгованості на підприємстві.

Методи дослідження. При проведенні дипломного дослідження та реалізації поставлених завдань використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналізу й синтезу, систематизації, теоретичного узагальнення, групування, графічний метод.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою випускної роботи є законодавчі акти України, нормативно-правові акти, наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних економістів, публікації з періодичних видань, а також статистичні дані підприємства, періодичні видання. В результаті аналізу підприємства застосовувалися такі методи: економіко-статистичний, аналітичний, історичний, картографічний, математичний методи та інші.

Випускна робота складається із вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

У випускній роботі розглянуто теоретичні аспекти обліку дебіторської заборгованості на прикладі ФГ «АФ Бургуджі», а також розроблено рекомендації щодо покращення обліку дебіторської заборгованості аналізованого підприємства.

Дебіторська заборгованість має значну питому вагу в складі поточних активів і впливає на фінансовий стан підприємства. Значення дебіторської заборгованості особливо зростає в період інфляції, коли іммобілізація власних оборотних активів стає дуже не вигідною. За даними бухгалтерської звітності можна визначити низку показників, що характеризують стан дебіторської заборгованості.

Для вдосконалення системи обліку та контролю дебіторської заборгованості рекомендовано:

1. Розробити комплекс заходів щодо пошуку можливостей збільшення кількості покупців і замовників підприємства з тим, щоб зменшити масштаб ризику несплати боргів та постійного моніторингу потенційних дебіторів (оцінювання фінансового стану та платоспроможності, ринкової репутації, іміджу тощо);

2. Створювати резерв сумнівних боргів та виробити порядок його визначення в обліковій політиці підприємства для достовірного відображення дебіторської заборгованості у балансі, адже поточна дебіторська заборгованість відображається у балансі у сумі різниці між наявною заборгованістю та резервом сумнівних боргів.

3. Систематично проводити інвентаризацію заборгованості, для уникнення прострокової заборгованості.

При написанні дипломної роботи надане теоретичне обґрунтування ведення обліку дебіторської заборгованості в Україні. Вирішені такі задачі як вивчення теоретичних основ обліку дебіторської заборгованості на ФГ «АФ Бургуджі», наведені принципи класифікації дебіторської заборгованості, наведені нормативно-правові документи, які регулюють облік дебіторської заборгованості в Україні. Також розглянуті практичні аспекти організації обліку дебіторської заборгованості на ФГ «АФ Бургуджі», до якого входить стисла характеристика підприємства та

облік дебіторської заборгованості за первинними документами. Значне перевищення дебіторської заборгованості завжди загрожує фінансовій стійкості підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування. Для поліпшення організації розрахунків з дебіторами ФГ «АФ Бургуджі» рекомендовано наступні заходи:

1. Створити комісію по роботі з дебіторською заборгованістю, в обов'язки якої входять контроль за станом розрахункової дисципліни, проведення регулярних звірок розрахунків з покупцями. Важливою складовою частиною оперативної роботи комісії має стати ведення картотеки нагадувань боржникам, і своєчасне пред'явлення претензій з оплати продукції;

2. Необхідно проводити аналіз складу і структури дебіторської заборгованості по конкретним покупцям, а також за термінами утворення заборгованості або терміни їх можливого погашення, що дозволить своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів до її стягнення. Дані про терміни погашення заборгованості мають бути регулярними і оперативними, їх доцільно акумулювати в окремому документі, наприклад: реєстр старіння рахунків дебіторів. Реєстр дозволить оперативно виявляти тих боржників, успішна робота з якими може принести найбільший результат для підприємства, а також тих з якими повинні встановлюватися особливі відносини;

3. Постійно стежити за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості, так як значне переважання дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування, а перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською може призвести до неплатоспроможності підприємства;

4. Контролювати оборотність дебіторської заборгованості, а також стан розрахунків по простроченій заборгованості, так як в умовах інфляції всяка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості поставленої продукції, тому бажано розширити систему авансових платежів;

5. В ситуації, що склалася можна поради організувати на підприємстві систему аналітичного обліку дебіторської заборгованості не тільки по термінах, але і

за розмірами, місцезнаходженням юридичних осіб, фізичних осіб і пропонуваних умов оплати;

6. На високому рівні організувати роботу з договорами, в картці клієнта відрізняти працює він під реалізацію або за системою передоплати;

7. Контролювати політику диверсифікації щодо дебіторів, тобто орієнтуватися на збільшення їх кількості для зменшення ризику несплати одним або кількома великими покупцями;

8. Маючи оперативні дані по простроченій заборгованості, необхідно починати претензійну роботу, тобто висилати повідомлення – претензії з усіма розрахунками пені за прострочену заборгованість;

9. Розробляти різноманітні моделі договорів із гнучкими умовами оплати, зокрема надання покупцями знижок при достроковій оплаті, так як зниження ціни призводить до розширення продажів і інтенсифікує приплив коштів;

10. Автоматизувати облік на підприємстві за допомогою програми «1С:Підприємство». Програма 1С дозволяє швидко обробляти всі первинні документи, що надходять від постачальників і покупців, розраховувати зарплату співробітникам, організувати систему платежів відповідно до графіка платежів на підприємстві, вести облік основних засобів і нематеріальних активів. Вся первинна інформація швидко структурується, і потім може бути використана в різних звітах. Кожна нова версія програми 1С зводить до мінімуму ручну працю, і дає можливість автоматизованої роботи всієї бухгалтерії.

Аудиторські перевірки – необхідна частина життя та існування будь-якого підприємства. Аудиторська перевірка ФГ «АФ Бургуджі» показала, що сума дебіторської заборгованості у фінансовій звітності фермерського господарства відповідає даним Головної книги та меморіальним ордерам. Разом з тим, сума резерву сумнівних боргів не нараховувалась, що суперечить П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Інвентаризація зобов'язань дебіторів за звітний період здійснювалась протягом року. У зв'язку з відсутністю актів звірок з окремими суттєвими дебіторами аудитор змушений з обмеженнями підтвердити в цілому суму дебіторської заборгованості. Визнання і оцінка реальності дебіторської

заборгованості, на думку наших аудиторів, в цілому відповідає П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», за винятком не створення резерву сумнівних боргів та відсутності актів звірок з окремими дебіторами. Облік на підприємстві правдиво і неупереджено відображає стан справ щодо рахунку дебіторів підприємства у році, який закінчився 31.12.2017 р.

Аналізуючи дебіторську заборгованість, як показник діяльності ФГ «АФ Бургуджі» за 2014 і 2015 рік, визначено, що підприємству не вистачає власних оборотних коштів для покриття запасів. Коефіцієнт автономії джерел формування запасів за 2015 рік не змінювався. Якщо розглядати коефіцієнт кредиторської заборгованості, то він збільшився, що свідчить про збільшення кредиторської заборгованості підприємства в звітному році, однак якщо розглядати співвідношення дебіторської до кредиторської, то помітна перевага дебіторської і відхилення від рекомендованого значення. Так, в 2015 році дебіторська заборгованість була більше кредиторської в 4 рази. Таким чином, розрахунок відносних показників підтверджує ступінь нормальної фінансової стійкості підприємства. Аналіз групи активів по ступені ліквідності на «АФ Бургуджі» визначив, що як в 2014 так і в 2015 році був великий дефіцит найбільш ліквідних активів для покриття термінових зобов'язань. Для поліпшення стану дебіторської заборгованості необхідно управлінському персоналу підприємства, не дивлячись на велику частку швидкоореалізовуваних, збільшувати найбільш ліквідні кошти для покриття термінових зобов'язань і збереження платоспроможності підприємства.

Підприємству рекомендовано не допускати перевищення темпів зростання дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги порівняно із темпами зростання чистої виручки від реалізації продукції. Це можна зробити за рахунок збільшення продажів за готівку та наявності знижок за негайну сплату відвантаженої продукції. Також для збереження платоспроможності підприємства доцільно дотримуватися правила – термін погашення дебіторської заборгованості повинен бути меншим за термін погашення кредиторської заборгованості, тоді грошові кошти будуть тимчасово вільними і бути в розпорядженні персоналу

підприємства, і, відповідно, потенційна здатність підприємства розрахуватись перед кредиторами на дату висунення ними вимог зросте.

На нашу думку, введення в дію всіх запропонованих нами вдосконалень, покращить організацію та облік дебіторської заборгованості на ФГ«АФ Бургуджі» та сприятиме ефективному функціонуванню підприємства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] Наказ МФУ від 29.12.2000 р. № 356. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» 237 від 08.10.99 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
6. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку N 88 від 24 травня 1995 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
7. Про внесення змін до Порядку подання фінансової звітності [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р. № 1223. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1223-2011-%D0%BF>.
8. Актуальні питання сталого розвитку економіки: Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук: у 2-х томах / Наукова організація «Перспектива». – Х: Видавничий дім «Гельветика», 2012. т. 2. – 280 с.
9. Артюх О. В. Облікова політика підприємства / О. В. Артюх // Бухгалтерський облік: [підруч. для студ. вищ. навч. закл. спец. 6.050100 "Облік і аудит"] / під заг. ред. В. Ф. Максимової [та ін.]. – Одеса, 2012. – С. 345-364.
10. Атамас П. Й. Фінансовий облік: практикум. Навч. посіб. за ред. А. П. Атамаса. – К.: «Центр учбової літератури». 2013. – 208 с.

11. Балаянц А. В. Управління фінансовою стійкістю та рентабельністю підприємства / Балаянц А. В., Федоров І. А. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuiv.gov.ua/portal/Soc_Gum/KNP/179/knp179_15-17.pdf.
12. Бахрушин В. Є. Методи аналізу даних: навчальний посібник для студентів / В. Є. Бахрушин. – Запоріжжя: КПУ, 2011. – 268 с.
13. Бендерська І. І. Оцінка стану та управління дебіторською заборгованістю сільськогосподарських підприємств / І. І. Бендерська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mnaublog.ru/2012/09/161-student-research-journal.html>.
14. Білик М. Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2003. – № 12. – С. 24–36.
15. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник Ф. Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
16. Буфатіна І. Облік дебіторської заборгованості / І. Буфатіна // Все про бухгалт. облік. – 2010. – № 52. – С. 41–45
17. Великий економічний словник / під ред А. Н. Азриліяна. – 5-е вид. доп та перероб. – М.: Інститут нової економіки, 2002. – 469 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/710454/>.
18. Верига Ю. А. Фінансовий облік: навч. посіб. / Ю. А. Верига.-К.: «Центр учбової літератури». – 2012. – 175 с.
19. Верхоглядова Н. І., Шило В. П., Ільїна С. Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.
20. Москалюк Г. О. Облік та контроль дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення / Г. О. Москалюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» – №721 – 2012 – С. 173 – 178.
21. Ганусич В. О. Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти / В. О. Ганусич // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2016. – № 12. – С. 52-54.

22. Гейко Л. М. Національна економіка: навч. посіб. / Л. М. Гейко, Н. В. Сментина. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 315 с.
23. Гладій І. О. Проблематика обліку дебіторської заборгованості/ І. О. Гладій, Л. А. Фірсова // Економічні науки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/7_84494.doc.htm.
24. Гладких Т. В. Фінансовий облік: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 480 с.
25. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: [посібник] / С. Ф. Голов. – Дніпропетровськ, 2012. – 832с.
26. Горбачова. О. М. Облік і аналіз дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення / О. М. Горбачова, Л. В. Лахай // Торгівля і ринок. – 2010. – № 30. – Т. 2. – С. 392-399.
27. Гордієнко Н. І. Фінансовий облік: навч. посібник. – 2-е вид., доп. / Н. І. Гордієнко. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 284 с.
28. Економічний аналіз господарської діяльності: Навч. посібник / Болюх М. А. та ін. – К.: КНЕУ. – 2001. – 204 с.
29. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
30. Кияшко О. М., Необхідність облікового забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства / О. М. Кияшко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 190-196.
31. Кім Ю. Г. Бухгалтерський та податковий облік: навч. посібник./ Ю. Г. Кім, 2014. – 600 с.
32. Ключ Ю. І. Удосконалення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості / Ю. І. Ключ // Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля – 2011. – № 8. – С. 160-164.
33. Крупка Я. Д. Фінансовий облік: підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Я. Микитюк – 2-ге вид., доп. і перероб. – К: Кондор-Видавництво, 2013. – 551 с.

34. Месель-Веселяк В. Я. Організаційно – економічні умови розвитку аграрного виробництва в Україні / В. Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2010. – № 9. – С. 3.
35. Мец В. О. Економічний аналіз: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.
36. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Г. В. Нашкерська. – Київ: Центр навч. літ., 2004. — 464 с.
37. О. Б. Чорненька. Напрями вдосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах / О. Б. Чорненька // Вісник економічних наук. – 2016. – № 10. – С. 259.
38. Прокопенко І. Ф., Ганін В. І., Петряєва З. Ф. Курс економічного аналізу: Підручник для студентів ВНЗ / за ред. Прокопенко І. Ф. – Харків: Легас. – 2004. – 266 с.
39. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2013 – 688 с.
40. Сторожук Т. Н. Контроль дебіторської заборгованості у системі стратегічного обліку / Т. Н. Сторожук // Фінансовий контроль: Всеукраїнський науково-практичний журнал. – 2011. – № 8. – С. 48-50.
41. Фінансовий облік-1 (частина І) : навч. посіб. / за ред. Максимової В. Ф. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – 436 с.
42. Хомяк В. І. Лемішовський В. О. Бухгалтерський облік в Україні. – 7-ме вид., доп. і перероб. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід». – 2008. – 1224 с.